

have haft, fordi det dog staaar saaledes i den almindelige Bevidsthed hos den store Del af Befolkningen, at det Løfte, som man har givet ved Ægteskabets Indstiftelse i Kirken, er af en saa dyb, inderlig og hellig Betydning, at det ikke bør brydes uden under de allernødvendigste Omstændigheder. Det Indtryk, som de vedkommende have faaet i Kirken, har maaske bidraget til at binde Folk sammen, som ellers for lang Tid siden vilde være løbne fra hinanden.

Jeg skal saa sige nogle Ord angaaende Adresserne, som den højtærede Ordfører ogsaa udtalte en Del om. Han sagde, at han ikke tillagde disse Adresser ret stor Betydning. Jeg skal dertil sige, at Adresser i Almindelighed tillægger heller ikke jeg overdreven stor Betydning og heller ikke de Adresser, som her ere indkomne — det er for Resten ikke saa lille et Antal Underskrifter, mellem 70 og 80,000 —, hvis jeg ikke af praktisk Erfaring vidste — og det tror jeg, alle Medlemmer her i denne Sal ville være enige med mig i —, at disse Adresser ere Udslag af en almindelig Folkestemning Landet over mod det tvungne borgerlige Ægteskab. Hvis jeg ikke var sikker paa, at Adresserne ere et Udslag af denne Stemning, vilde jeg ikke have tillagt dem videre Betydning, men at de ere det, ere vi vel alle enige om. Det har jeg ogsaa hørt udtalt af mangfoldige Medlemmer i denne Sal, som staa paa den anden Side. (Afbrydelse). Det ærede Medlem for Mors (Markvorsen) ryster stærkt paa Hovedet. Jeg skulde tage meget fejl, om han ikke, naar han kommer hjem til Morsingerne, vil kunne høste den Erfaring, at det store Flertal ogsaa af dem er imod det tvungne borgerlige Ægteskab. Jeg har i alt Fald erfaret, at mange Medlemmer her i denne Sal erkende, at de ikke ere i Tvivl om, at store Masser af Befolkningen ere afgjort imod det Forslag, som Flertallet her foreslaar. Naar jeg tillægger Adresserne Betydning, er det altsaa, fordi de ere et Udslag af den Stemning, som hersker i Befolkningen.

Den højtærede Ordfører bebrejdede Landstinget, at det ikke fastholdt det Standpunkt, som det syntes at staa paa, da Forslaget herfra kom op til det. Da hed det sig, at efter at Landstinget havde modtaget Adressen fra den store Masse af Danmarks Præster om at komme ud af de nuværende uheldige Forhold, paa hvilken Maade det nu kunde ske,

enten ved det fakultative eller ved det tvungne borgerlige Ægteskab, havde det bevirket, at de Medlemmer der oppe, som ellers havde været stærkt imod det tvungne borgerlige Ægteskab, vare blevne rokkede noget deri, og at der nu kunde være en Tilbøjelighed til at gaa over til Folketingets Standpunkt. Den ærede Ordfører bebrejdede dem, som sagt, at de ikke vare blevne ved dette Standpunkt, men at de paa Grund af den Bevægelse eller den Stemning, som gør sig gældende i Befolkningen, og som har givet sig Udtryk i disse Adresser, ere gaaede over til deres gamle Standpunkt. Jeg synes ikke, at man kan bebrejde Landstinget noget i den Retning, forudsat det er rigtigt — hvad jeg tror, det er —, at Folkestemningen er med disse Adresser og ikke med Præsternes Adresse. Jeg kan ikke se rettere, end at det maa kaldes demokratisk og frisindet af det høje Landsting, at det tager mere Hensyn til den Stemning, som findes i den store menige Befolkning, end til den, som muligvis kan være blandt største Delen af Præsterne. Jeg kan derfor heller ikke se rettere, end at vi bør gøre det samme her og tage Hensyn til den tydelige Stemning, der er i Befolkningen for at gaa bort fra det, som Folketinget tidligere har vedtaget om det tvungne borgerlige Ægteskab, over til det, som her foreligger.

Saa siger den højtærede Ordfører, at det Forslag, som her foreligger, ikke yder det, som det lover, ikke giver fuld Frihed til alle Sider, og at Adresserne derfor heller ikke kunne tages til Indtægt for det. Som jeg har udtalt i de faa Ord, der ledsage Udvalgets Erklæring, er heller ikke jeg i og for sig tilfreds med det Forslag, som her foreligger. Jeg havde meget hellere set, at Forslaget havde gaaet i den Retning, som jeg anbefalede og stillede Ændringsforslag om ved 2den Behandling her i Tinget. Men jeg tror dog, at den ærede Ordfører ser urigtigt, naar han mener, at der vilde ske en stor Ravage her over for Befolkningen, at den vilde komme under, hvad man med etgangs Ord kalder Præstetyranni. Man kan jo høre, at det skal hedde saa. Skulle vi ikke være enige om, baade den ærede Ordfører og jeg og det hele Ting, at have vi noget at klage paa Præsterne i denne Retning hidtil, har det været, at de have været alt for liberale, at de — og der ved jeg, at den ærede Ordfører er fuldstændig enig med mig — ere gaaede med til at vie